

KGNZ: HAUR EUSKALDUN TXIKIEN (BALIZKO) HIZKUNTZA-ATZERAPENA ANTZEMATEKO TRESNA

Maria José Ezeizabarrena

Baiona, Hizkuntzalaritza klinikoko I. Jardunaldia, 2020-9-4

HIZKUNTZA GARAPENA NEURTZEKO TRESNA BAT

- ❑ KGNZ galdetegiak neurtzen ditu, besteak beste:
 - ❑ Hizkuntzaren erabilera
 - ❑ modua: ahozkoaren **ekoizpena...**
 - ❑ osagaia: **hiztegia...**
 - ❑ Aldakortasuna
 - ❑ Adinaren arabera
 - ❑ Norbanakoen artean
 - ❑ Hiztegia: hitz kopurua

KGZ-oren helburuak

Hizkuntza garapena neurtuaz

1. **Garapena deskribatzea**
2. **normaltasuna identifikatzea**
3. **diagnosia**
4. eragiten duten **faktoreak** aztertzea

Hizkuntza garapena neurtzeko tresna bat: CDI edota KGNZ

MacArthur-Bates **CDI** - **C**ommunicative **D**evelopment **I**nveneries 1, 2, 3 (Fenson et al. 1993...)

Gurasoak informatzaile
Galdetegiak

>110 hizkuntzatarara egokituta

Barreña et al. 2008, Garcia et al. 2011, 2014 ...

Euskal lagina, 2018 arte (~4000 haur).

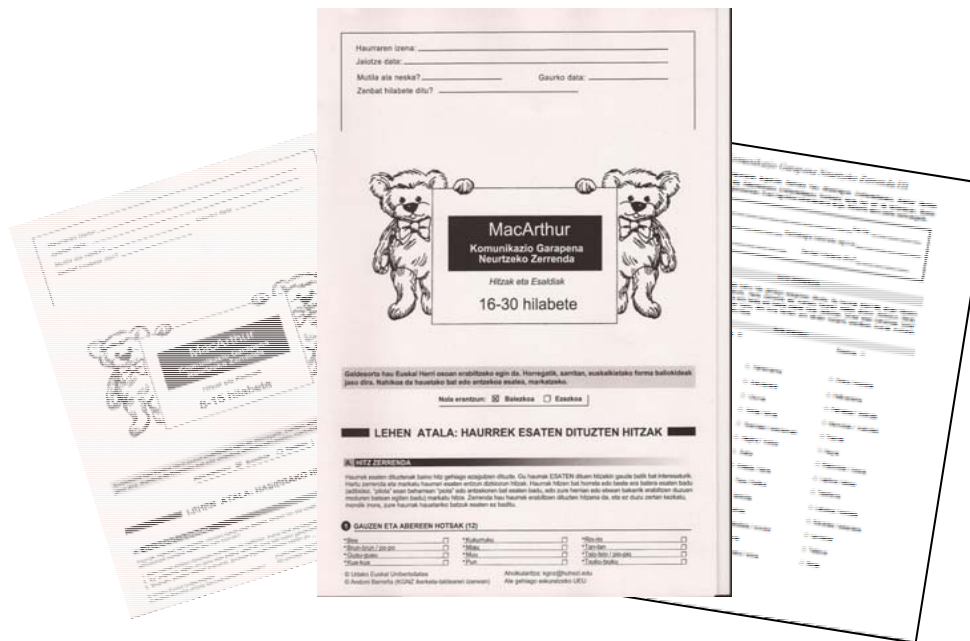
KGNZ-1 luzea(8-15 hilab) n= 442 haur

KGNZ-2 luzea(16-30 hilab) n= 975 haur

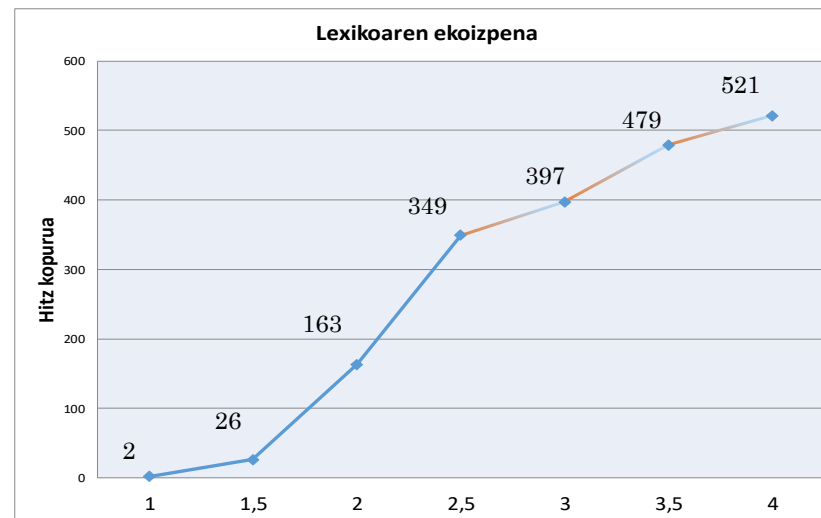
KGNZ-3 (30-50 hilab) n= 1024 haur

KGNZ-1 labur n= 468 haur

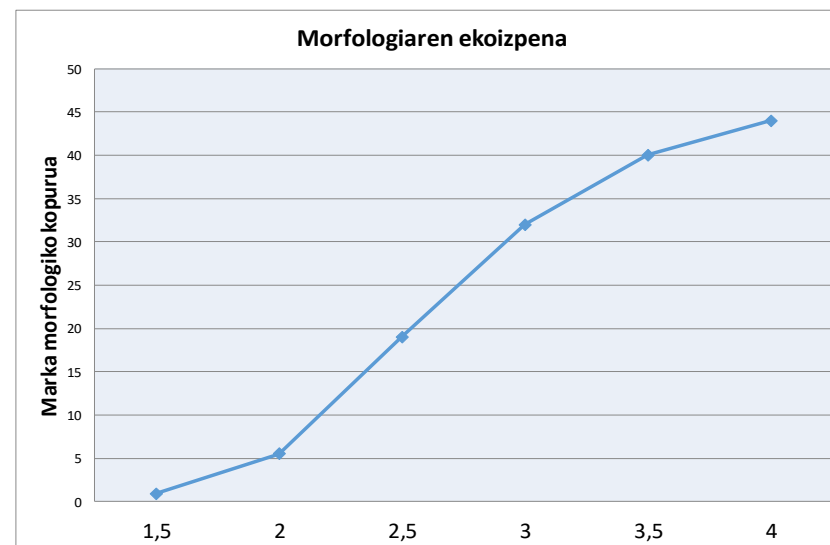
KGNZ-2 labur n= 926 haur

KGZ-REN ARABERAKO BATEZBESTEKOAK

Urteak

Urteak

Haur euskaldun gehienek (%80, P₁₀-P₉₀) ...

- **ULERTU**

- 10 -162 hitz, **12 hilabeterekin.**
- 40- 252 hitz, **15 hilabeterekin**

- **ESAN**

- 0 – 7 hitz, **1;0 urterekin**
- 1 – 158 hitz, **1;6 urterekin**
- 56 – 404 hitz, **2;0 urterekin**
- 150 – 568 hitz, **2;6 urterekin**

- **OSATZEN** dituzten **esaldi luzeenak:**

- **1;6 urterekin:** <1-2> hitzekoak
- **2 urterekin:** <1-5> hitzekoak
- **2;6 urterekin:** <1-8> hitzekoak

1. Adinarekin
hiztegia
nabarmen
hazi

2. Adin berean,
alde handiak

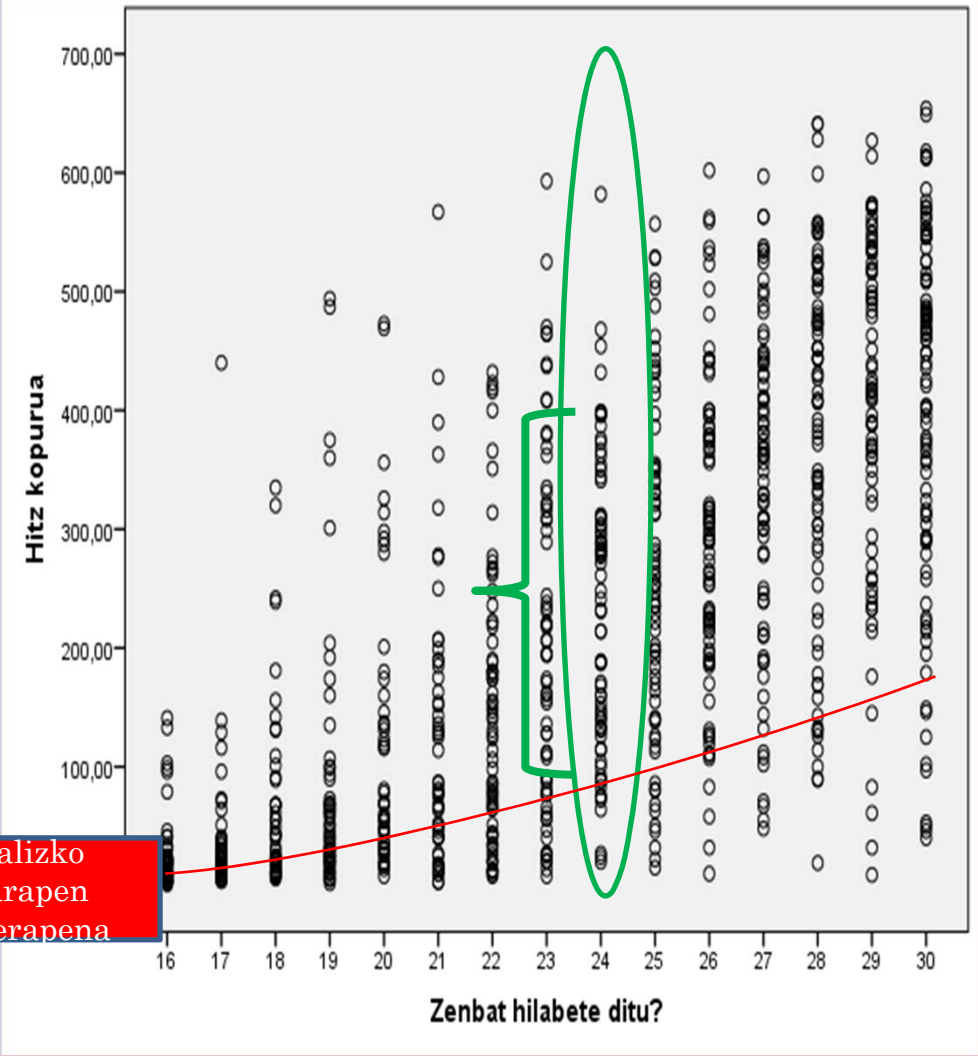
1. Adinarekin
esaldiak luzatu

2. Adin berean,
alde handiak

NORMALTASUNAREN NEURRIAREN BILA

- Pertzentilak

Haur euskaldunen hiztegi neurri “normal”-aren bila. KGNZ luzeak

24 hilab	Zenbat hitz esan galdetutako 654-etatik
Batez beste (72 haur)	235,8

24 hilab	Zenbat hitz esan
Gehien	582
P90	404
P80	331
P70	290
P60	247
P50	210
P40	165
P30	120
P20	94
P10	56
Gutxien	20

PERTZENTILAK KGNZ-LABURREAN (P_{10} , P_{20} , P_{30} , P_{50} , P_{90} ...)

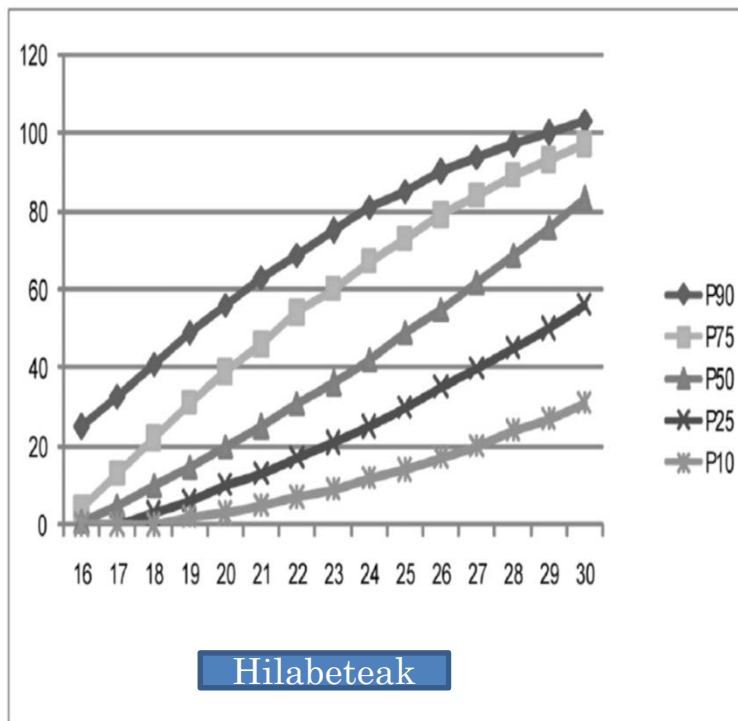
24 hilab

Zenbat hitz esan,
galdetutako 120etatik

Batez beste (70 haur)

46,7 hitz

3. irudia. Hiztegiaren ekoizpenaren pertzentil doituak (16-30 hilabete).

KGNZ-II

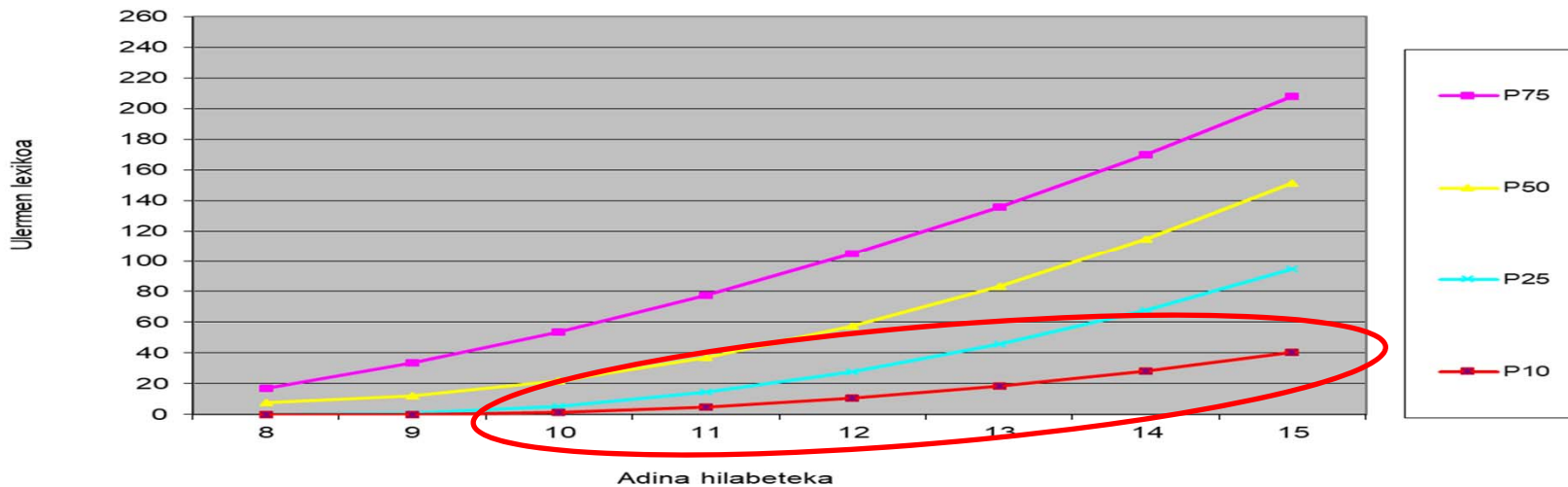
Hiztegiaren ekoizpenaren pertzentil doituak, adinaren arabera

	Adina (hilabeteak)														
Per.	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
99	56	62	67	72	77	81	85	89	92						
95	41	48	54	61	66	72	77	81	86						
90	25	33	41	49	56	63	69	75	81						
85	11	21	30	39	47	55	62	69	75	81	86	91	95	95	101
80	8	17	26	34	42	50	57	64	70	76	81	86	91	95	99
75	4	13	22	31	39	46	54	60	67	73	79	84	89	93	97
70	1	9	18	26	34	42	49	56	62	68	74	79	85	89	94
65	3	9	17	24	31	38	44	51	57	64	70	76	82	87	93
60	2	9	15	21	27	33	39	45	52	58	65	71	78	85	92
55	1	6	11	17	23	28	34	40	47	53	60	67	73	80	88
50	1	5	10	15	20	25	31	36	42	49	55	62	69	76	83
45	0	3	8	12	17	22	28	33	39	45	52	58	65	73	80
40	0	3	7	11	15	20	25	31	36	42	48	54	61	68	75
35	0	2	6	10	14	19	23	28	33	38	44	49	55	61	67
30	0	1	4	8	12	16	20	25	29	34	39	45	50	56	62
25	0	0	3	6	10	13	17	21	25	30	35	40	45	50	56
20	0	0	3	6	8	12	15	19	22	26	31	35	40	45	50
15	0	0	3	4	7	9	11	14	17						
10	0	0	0	2	3	5	7	9	12						
5	0	0	0	0	0	1	1	2	3						

$> P_{90}$

$> P_{10}$

Pertzentilak 9-15 hilabetekoek hiztegian: ZENBAT hitz ulertzen dituzten

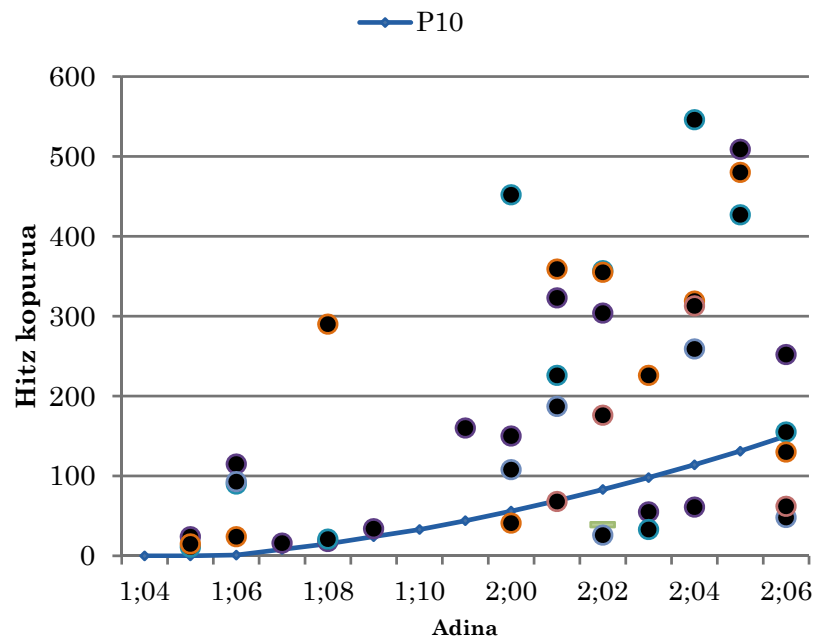
Adina: hilabeteak

	8	9	10	11	12	13	14	15
P75	17	33	54	77	105	135	170	208
P50	8	12	22	37	58	83	115	151
P25	1	1	5	14	28	46	68	95
P10	0	0	1	5	10	18	28	40

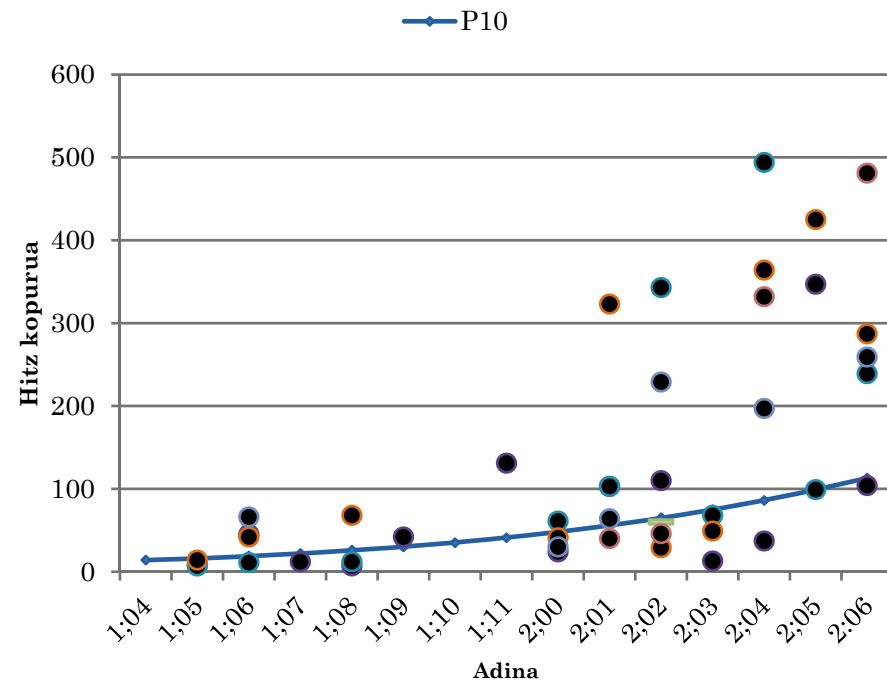
NORMALTASUNA, ELEBIDUNEN ARTEAN

EUSKARA-GAZTELANIA ELEBIDUNEN HIZTEGIA & P₁₀ hizkuntza banatan

- KGNZ-2 eta CDI-2 luzeak
- Behingo neurketa
- (n=44 haur)

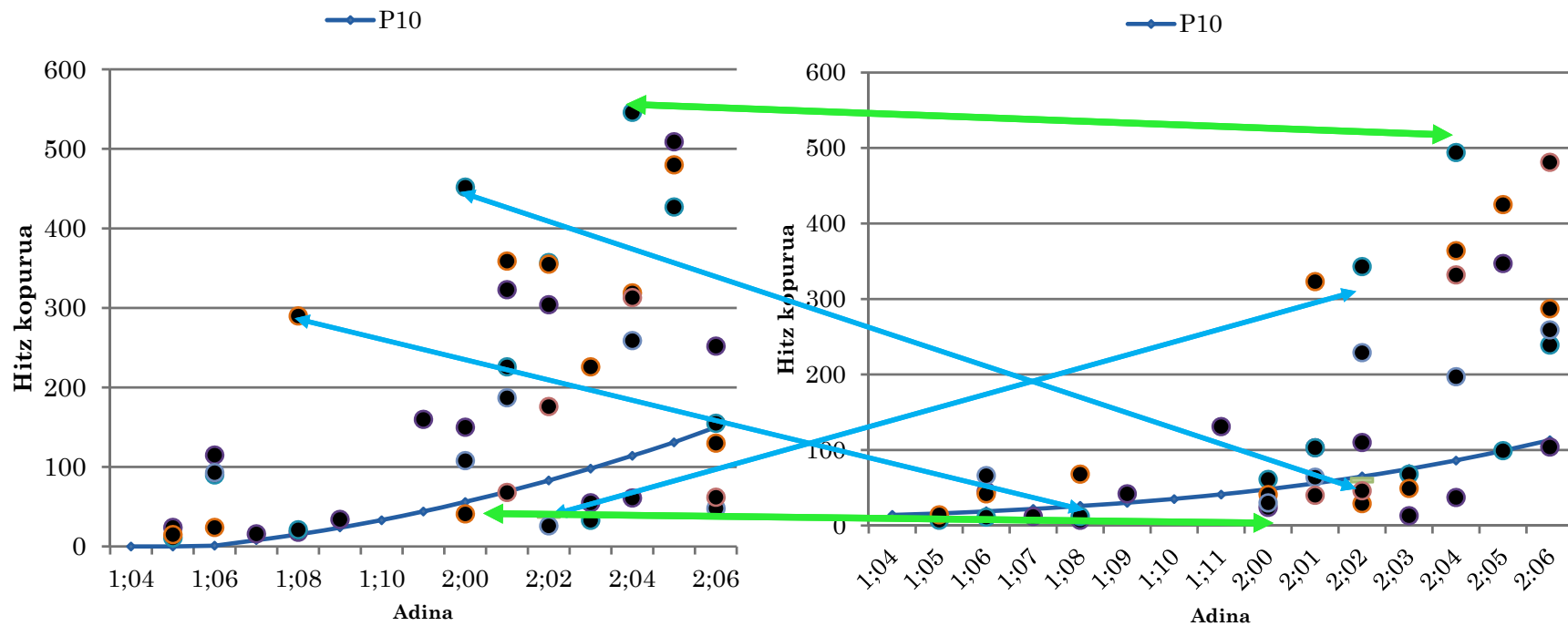
Euskal hitzak

Gaztelania hitzak

EUSKARA-GAZTELANIA ELEBIDUNEN HIZTEGIA & P₁₀ hizkuntza banatan

44 elebidun hauen artean zeinena ote da garapen normala?

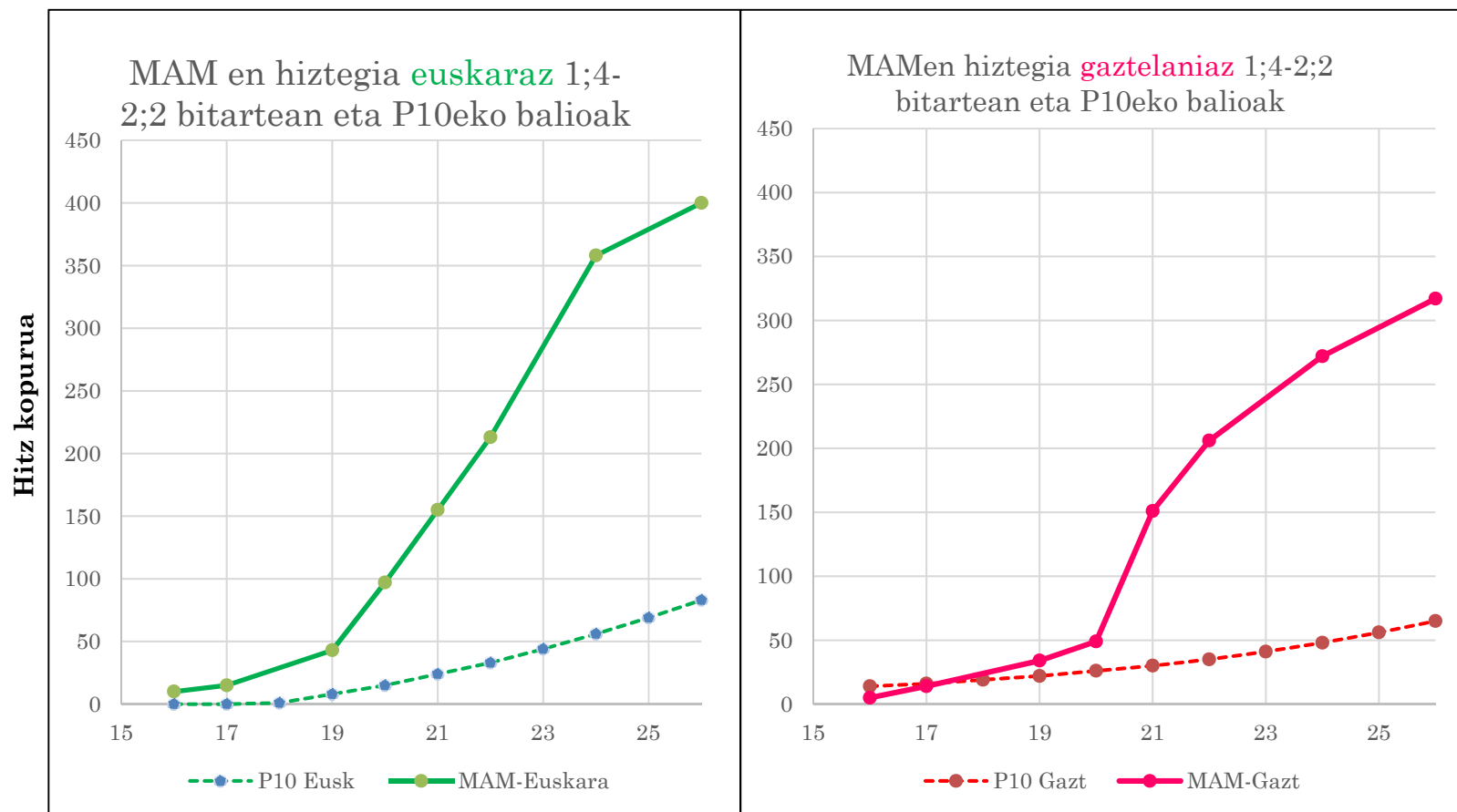
Euskal hitzak

Gaztelania hitzak

MAM HAURRAREN GARAPENAREN LUZAROKO NEURKETA

Elebidun honen garapena “normala” ote da?

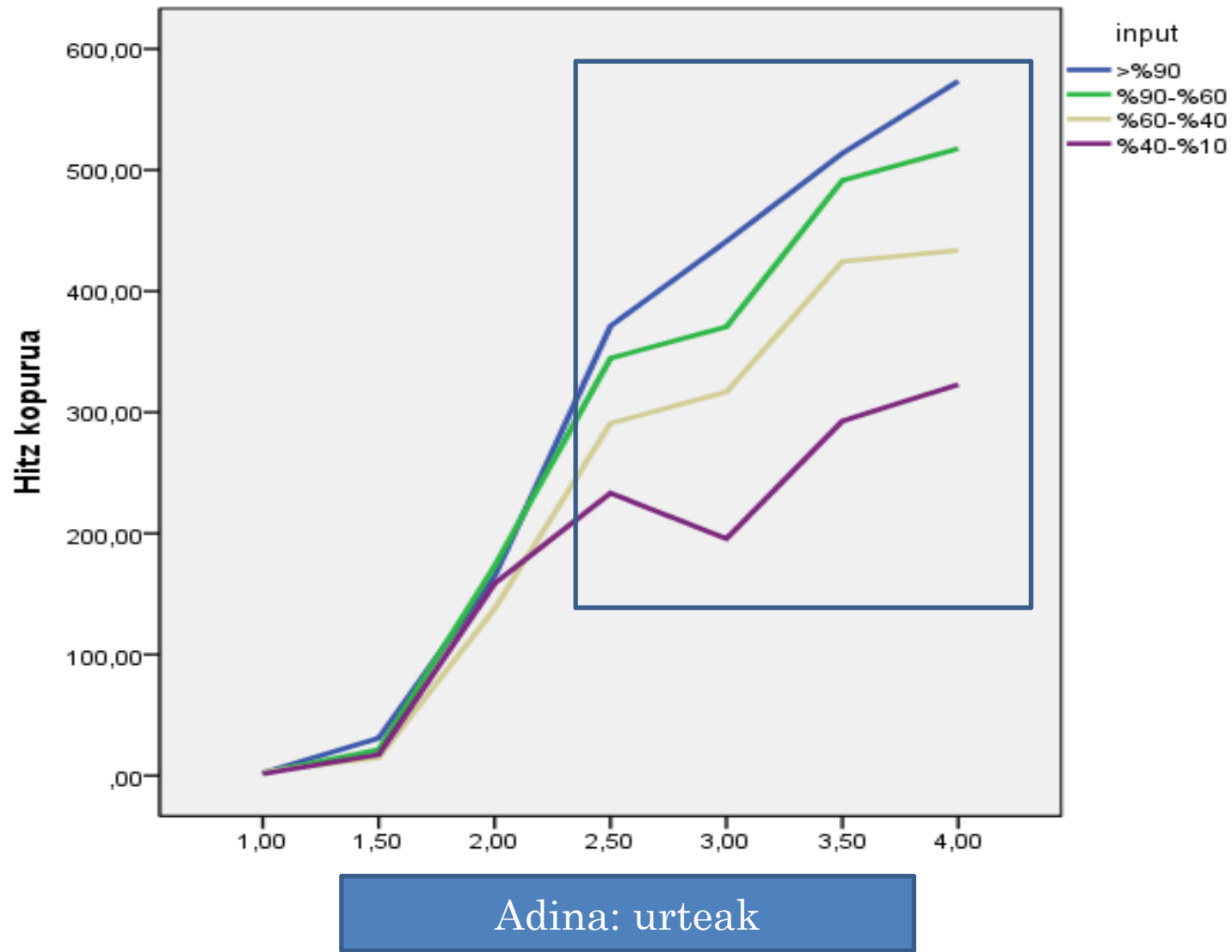

KGNZREN ARABERA GARAPENEAN ERAGINA DUTEN FAKTOREAK

- Adina
- Generoa (?)
- Maila sozio-ekonomikoa (?), faktore biologikoak
- Ingurune soziolinguistikoa, **26 hilabetetik aurrera gero eta nabarmenago**
 - Etxekoek haurrarekin erabiltzen dituzten hizkuntzak
 - amaren lehen hizkuntza
 - Gurasoek beren artean euskaraz egitea.

ETXEKO HIZKUNTZAREN ERAGINA

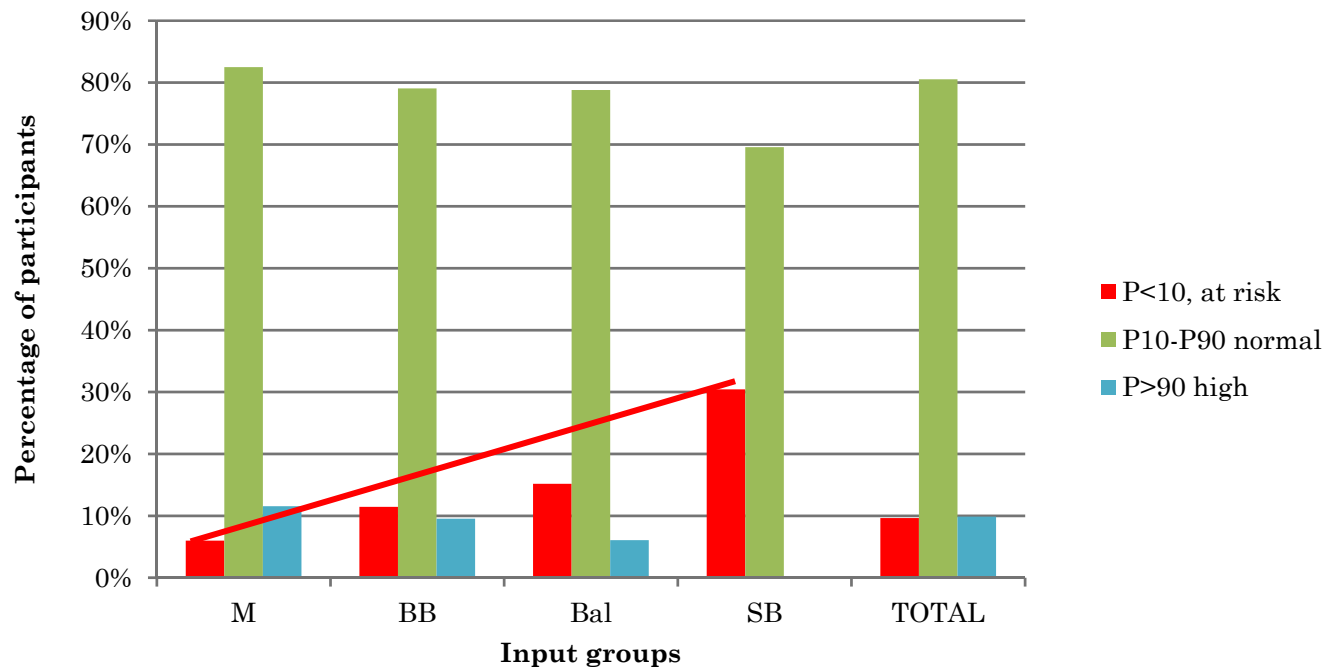

ETXEKO HIZKUNTZAREN ERAGINA

P<10eko haur gehiago zenbat eta euskara gutxiago etxean.

→ P<10 balizko hizkuntza atzerapenaren adierazle?

(n= 395 haur, 26-30 hilabeteko)

M = Euskara > %90, BB = Euskara %60-90; Bal = Euskara %40-60; SB = Euskara%10-40

ONDORIOAK

1. **KGZ tresnak** (luzeak eta laburrak) ondokoak neurtzeko ahalmena du:
 - Adin bereko haurren arteko aldakortasuna
 - Haur beraren hizkuntza bateko (edo gehiagotako) garapena
 - Elebidunen arteko elebitasun profil desberdinen eragina

ONDORIOAK

2. KGNZ-k normaltasunerako erreferentziak (P_{10} , P_{50} , P_{90} ...) ezartzeko aukera eskaintzen du: hiztegian, gramatikan, keinuetan...

- Adz: P_{10} hizkuntza-arazo izateko arriskuan dauden haurrak oso goiz identifikatzeko (3-4 urteak aurretik):
 - **12 hilab:** > 10 hitz **ulertzea**
 - **15 hilab:** > 40 hitz **ulertzea**
 - **24 hilab:** > 50 hitz **esaten jakitea**
 - **36 hil:** > 2,2 hitzetik gorako **luzerako esaldiak**
- Baina diagnosi klinikoan elebidunen BI HIZKUNTZEN P balioak kontuan izatea ezinbestekoa gertatzen da, okerreko positiboak edota negatiboak saihesteko.

KGNZ GALDETEGIAK NON?

- KGNZ 1 eta 2 bertsio luzeen eskuliburua:
<https://www.buruxkak.eus/liburua/macarthur-bates-komunikazio-garapena-neurtzeko-zerrenda/474>
- KGNZ 1 eta 2, bertsio laburrak. (Uztaro): <http://www.uztaro.com/>
- KGNZ 3 (*Uztaro* 88, 33-72): <https://www.uztaro.eus/artikulua/109/haur-euskaldunen-komunikazio-garapena-neurtzen-30-50-hilabete-bitartean-macarthur-bates-cdi-iii-tresnaren-euskal-bertsioa/1406>

- Eskerrik asko
 - UEUri
 - Ikerketa guztietan, musutruk parte-hartutako haur, guraso, zaintzaile, irakasle eta haurzaindegietako arduradunei.
 - Eusko Jaurlaritzari (IT983-16), UPV/EHUri
 - KGNZko kideei: Barreña, Garcia, Almgren, Barnes...
 - Amaia Munarrizi